

Nowak, Tadeusz Marian

"La enseñanza de las matemáticas en las academias militares en España en el siglo XIX", M. Angeles Velamazán, Zaragoza 1994 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 44/2, 184-185

1999

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Cenili wartość kultury wiejskiej, dostrzegali potrzebę oświaty na wsi i realizowali to w praktyce. Ich poglądy były zbieżne z agrarystami, zwłaszcza ludowcowymi.

Refleksje nad ideą agraryzmu, które pojawiły się po 1989 roku, autor określa jako neoagraryzm. Umieściły one agraryzm, określony jako filozofia pracy, w obrębie politycznego ruchu ludowego, tworząc zeń podmiot partii działających w aktualnym ruchu ludowym. Podkreśliły one także ciągłość idei zawartych w agraryzmie nazwanym przez nich „ziemską religią”. Podtrzymują wartości agraryzmu, które „mają wymiar ogólnohumanistyczny i nie tracą na znaczeniu dziś i na przyszłość”, co oznacza kontynuowanie filozofii agraryzmu w dobie współczesnej.

W prezentowanej książce, poza wyżej podanymi treściami, autor bardzo szeroko omawia prace czołowych twórców agraryzmu wszystkich nurtów, dokonując jednocześnie porównania, oceniając zawarte w nich tezy oraz podsumowując całość. Doprawdy – jest to bardzo ważna i ciekawa pozycja wydawnicza. Ważna, bo przybliży szerokiej rzeszy czytelników: naukowcom, badaczom, filozofię agraryzmu, wcale nie tak powszechnie znaną, a przecież godną poznania, bo ukazującą głębię idei na wsi i nobilitującą społeczność wiejską. Ciekawa – bo oparta na wielu źródłach, podająca wiele interesujących szczegółów, nie tylko z zakresu filozofii społecznej, dzięki którym jest interesująca i zrozumiała dla ludzi spoza wiejskiego nurtu badań i dla ludzi spoza sfery nauki. A to jest największym plusem tej książki.

Do minusów zaliczyć należy pewne dłużyzny, powtarzania się autora przy formułowaniu ocen, brak podsumowań przy niektórych partiach materiału oraz nie zawsze słuszne wnioski. Ale usterki te były nie do uniknięcia przy takim ogromie pracy, jakiej podjął się autor.

Za tę książkę i za trud jej napisania należą się Tadeuszowi Chrobkowi serdeczne podziękowania

Maria Beata Patlewicz
(Radzików)

NOTY RECENZYJNE

M. Angeles V e l a m a z á n : *La enseñanza de las matemáticas en las academias militares en España en el siglo XIX*. Universidad de Zaragoza. Zaragoza 1994 stron 380.

Książka M.A. Velamazán *Nauczanie przedmiotów matematycznych w hiszpańskich akademiach wojskowych XIX wieku* stanowi siódmą z kolei pozycję „Zeszytów

do historii nauki” wydawanych przez Seminarium Historii Nauki i Techniki, działające na wydziale Nauk Matematycznych uniwersytetu w Saragossie.

Właściwy tekst rozprawy zawarty jest – wraz z obszerną bibliografią – na 148 stronach i zawiera, poza wstępem, bardzo interesujące wprowadzenie, mówiące o wojskowych szkołach technicznych istniejących w Hiszpanii w XVI–XVIII wieku oraz 9 rozdziałów przedstawiających sprawę nauczania matematyki w hiszpańskich uczelniach wojskowych XIX w. Cały materiał podzielony jest na okresy odpowiadające wydarzeniom mającym istotne znaczenie w historii sił zbrojnych Hiszpanii XIX w., w przedziałach lat 1808–1814–1823–1833–1840–1843–1854–1868–1874–1885–1900. W rezultacie książka dostarcza ogromną ilość szczegółowych informacji o rozwoju hiszpańskich szkół wojskowych, przede wszystkim zaś o działających w nich wykładowcach szeroko pojętych nauk matematycznych oraz o napisanych przez nich podręcznikach i innych pracach. Wartościowym uzupełnieniem tej części książki jest bardzo obszerna bibliografia obejmująca na 20 stronach druku 165 pozycji. Są to ustawy dotyczące szkół wojskowych, ich programy, regulaminy i instrukcje dla kandydatów do nich, a także obowiązujące w nich podręczniki oraz późniejsze opracowania na ich temat.

Drugą część książki (strony 147–380) stanowi 9 aneksów. Treść aneksu I to tabele zawierające ułożone chronologicznie (według podanej wyżej periodyzacji) programy akademii i szkół ogólnowojskowych, a także nazwiska działających w nich wykładowców poszczególnych przedmiotów. Aneksy II–VII obejmują ułożone również tabelarycznie dane dotyczące hiszpańskich specjalnych szkół wojskowych kształcących przyszłych oficerów piechoty, kawalerii, artylerii, inżynierii, sztabu generalnego i administracji wojskowej. Aneks VIII zawiera porównawcze elementy programów zagranicznych wojskowych szkół technicznych, przede wszystkim szkoły w Metz. Bardzo cenny jest obszerny aneks IX (strony 347–380) zawierający *Katalog hiszpańskiej wojskowej produkcji naukowej XIX wieku*. Jest to alfabetycznie ujęta bibliografia obejmująca 368 drukowanych prac dotyczących wojska i służących wojsku, powstałych w XIX w.

Tadeusz Marian Nowak
(Warszawa)

Roger Chartier: *The order of Books: Readers, Authors and Libraries in Europe between Fourteenth and Eighteenth Centuries*; transl. by Lydia Cochrane. Cambridge 1994 Polity Press 126 + 8 s., tabl.

Roger Chartier jest współczesnym francuskim uczonym, zajmującym się szeroko pojętymi problemami książki. Recenzowana publikacja stanowi przekład z języka